ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 40. У Новом Саду, у уторак 5. (17.) априла 1894. Год. X.

Позив на претплату.

Крајем прошлога месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који су се до краја марта на „Браник“ претплатили.

Овим умољавамо исте наше претплатнике, да претплату благовремено понове, како уредно разашиљање листа не би запињало.

Мислимо, да није нужно „Браник“ препоручавати. Наш је лист покренут у најбољој намери, да користи народу у овом тешком времену, кад се још само преко новина може чути независан српски глас. А да и по унутрашњој садржини задовољава народне потребе, сведочи оно признање, које са свију страна добијамо. Међутим у колико одзив од стране публике буде обилатији, у толико ћемо и више моћи порадити на усавршавању листа, јер дружина око „Браника“ посветила је овај лист само народу и његовим потребама.

С тога и држимо, да правим пријатељима народа мора ићи у прилог, да се овакав лист и рашири. На њих апелујемо овим позивом на претплату.

Претплатна је цена „Бранику“:
На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године 3 фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити и на један месец дана.

У Н. Саду, 3. (15.) априла 1894. г.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

ЈЕДНА СРПСКА СРАМОТА.

Цео српски народ дигао се да брани право своје цркве и своју автономију у њој. Та се борба води с ретком вољом, великом енергијом и истрајношћу. Сваки Србин у свом делокругу и положају врши своју дужност. Видимо појаву особите лепоте. Све се друго изгубило, само се опажа, како се цео народ напреже, да отклони од себе смртоносан ударац.

Али и оно сјајно сунце има црних пега, па и сваки народ има синова, који бацају „камење у онај студенац, из ког се напојише“. Увек је било изрода и одрода, па та иста судба мора да снађе и српски народ у овом тешком положају. Нашло се неколико синова српски, који су па угарскоме сабору пљунули на образ српски, који су ногама погазили свој народни попос, те ступише у редове противника наше цркве и народности. Кад се цео српски народ бори, онда они изневеравају своје јато и ради личне користи подвлаче се под скут противника наших. Кад се у доњој кући угарског сабора гласало: да ли да се зак. предлог о грађанском браку прими за основу специјалне дебате, онда су ови Срби посланици гласали за владин предлог: **Báró Nikolics Fédor, Popovics Vazul, Luppa Péter, Sztajevics János, Jovánovics István, Dr. Ivánovics Iván** и **Zákó Milán**. Својим гласом они су приномогли да се тај предлог прими.

Овај поступак њихов мора изазвати гнушање целог Српства. Народна осуда мора бити у толико страшнија, што они не могу ништа навести ни за своју извину, а камо ли да се оправдати могу.

Зашто су ти Срби посланици гласали за владин предлог? Да ли им је бар лажан либерализам право уверење? Није. То су већином окорели реакцијонари, који о либерализму ни појма немају. Они у себи морају ове реформе исто тако осуђивати као и ми. Не, нису они гласали из заблуде, што ваљда држе, да су ови предлози добри и корисни по земљу и народ. *Они су просто гласали као скутоноше владине, којима је милост владина милија него вера, народност и народна будућност.* Немаре они за цркву и народ, нека слободно пропадну само нека је њима добро. Они хоће да уживају почаасти, одликовања и лепа положаја, а народу како било.

Само их је чиста себичност навела на овај корак. Племенитијих осећаја у тај мах нису имали. Та зар за њих није брак света тајна, као што то учи наша црква? Или зар они не примећују, колику пустош може грађански брак у нас да изведе? Зар њих не боле, што ће владини предлози отуђити народ од цркве? Зар је њима свеједно, како ће се наша и њихова деца звати? Или зар они немају осећаја за миле звуке нашег матерњег језика и наших народних имена? Јели њима свеједно „Јанош“ или Јован, „Иштван“ или Стеван?

Међутим ако нису били довољно обавештени о томе, како су кобне ове реформе по нас, и ако немају осећаја за невоље народне, они су имали прилике да се поуче. Наш епископат изразио се, да те реформе вређају учење наше цркве. Глас епископата о унутрашњем строју наше цркве и за њих је ваљда меродаван. Већина тих посланика повлађивали су нашим епископима, кад су ови хтели да прошире своју власт у спољној управи црквеној, па како онда да је тим људима свеједно, шта ти епископи мисле о светим тајнама? Оно што је изјавио епископат, то је исто учинио и саборски одбор као наша највиша автономна власт. Народ се такођер изјавио на толиким зборовима и црквеним скупштинама против реформе владине. Њихови бирачи то су исто учинили. И све то није могло те посланике да задржи да не учине своје недело! О овим реформама толико се писало, говорило и претресало, да су они били сасвим добро обавештени о томе, каква нам опасност прети, ако те реформе у живот ступе, и ако они можда ту опасност, — што им верујемо — нису кадри да схвате.

Али наравно „либерализам“ је у питању, а наши аблегати све ће жртвовати само либерализам не ће. Они су љуте мегданџије, који ће за либерализам све учинити, па и посланичке дијурне брати! Можда би им све веровали, кад их не би познавали. Но пошто их познајемо, знамо и колико они вреде на уставном мегдану. Није то шала кад се размане умни барон Николић, духовити Васа Поповић, женијални барон Бајић, речити Стајевић и снажни Јовановић, па буздованом свог знања, стрелом свог духа и грмљавином свог говорништва стану бранити либерализам и нападати противнике његове. То су све по избор јунаци и делије на уставном мегдану. Ко би њима одолео, ко би се толикој сили одупро? Кад их видимо, морамо да им се дивимо; кад их чујемо, морамо да се снебивамо, па кад тек завитлају топузином своје душевне моћи, противници падају као сноље. Како су поносито они морали ићи у сабор да гласају. Свесни своје моћи, пуни једрих мисли, то су политичке војводе да им на далеко равних нема. Јест кад их видимо наоружане и спремне, да се боре за либерализам, ми се сетимо оног војводе из народне песме, који намиче:

Самур калпак на ћелаву главу.
Жуте чизме на егаве ноге,
Срма-јелек на грбава леђа....
На њему је зелена долама,
Да окрпи цела би му била,
Да измери претегли би конци...
На се мење токе и чампаре,
Ни коване нит' су саливене,
Већ од зреле тикве исечене...

Ето какав је тај војвода био на бојноме пољу, каква је била његова физична снага и јуначка појава, таки су наши посланици на уставном мегдану, така је њихова умна величина и душевна лепота. И ти још веле да хоће да бране либерализам! Тешко либерализму ако је спао на то, да их он брани.

Узели ма како ствар, превртали ма с које стране поступак Срба посланика на угарскоме сабору, остаје ружан, одвратан и заслужује осуду најстрожију.

Нека би олакшавајућа околност била, да су то људи, који су на милост владину упућени. Но ни то није. Они би *могли бити* сасвим независни. Али их бес и тежња за господством и спољним блеском тера у владин логор, а не нужда и невоља. Као оно што се некад српска госпоштина потурчила, да сачува своје повластице, те је остала само сиротиња, да брани себе и да чува народне светиње, тако и ови посланици хоће да се помађаре, само да се могу сунчати на владиној милости. Зар би онај жалосни унук кнеза Милоша, који тако љуто осрамоти своје порекло, зар би тај барон морао да зависи од владе, кад би имао у себи моралне

ЛИСТАК

Двадесет дана угодне разоноде

ПРИКАЗАНО
дру Илији Вучетићу
а читано у српској новосадској читаоници 19. марта 1894

(Наставак.)

Како смо се попели на Крстац, не ћу вам описивати. Толико вам могу рећи да је страшно било погледати доле и да је било мало и пешке. Ја сам био у једним колима са Арсом Пајевићем и малим Пајицом Вујевићем. Бољега сапутника за тај пут нисам могао имати од Арсе Пајевића. Пролазио је он туда пре седамнаест година — да богме не овако уређеним путем — а још му је све живо у памети.

Кад смо прешли границу и стали на земљиште Црне Горе, сиђе ти се мој Пајевић с кола па нестаде човека. Не далеко од границе је механа, где смо сви стали, да се коњи поодморе и нахране. И ми смо се мало прихватили и већ да се крећемо даље, а Пајевића још никако. Шта знам, седнем с Пајицом у кола па хајде за чим смо. Тек пред Његушима скочи Пајица наједаред у колих па викне: Ено чике! И збиља, ено Пајевића са неким проседим, као свећа правим Црногорцем. Заустависмо кола и ту ми Пајевић прикаже барјактара Зеку . . . ., који је пре седамнаест година предњачио чети, у којој је међу борцима био и Пајевић.

Давши тако срцу на вољу а свакако и осетивши да ноге не служе више онако као пре седамнаест година, седе Пајевић у кола.

Путем од Његуша до Цетиња, који Црној Гори на част служи, сретали смо час по каравана Црногораца на коњима. Све су то изасланици витешкога Господара Црне Горе, које шиље по госте у Котор.

Било је већ скоро девет сахата и сунце је већ почело жестоко припицати, кад угледасмо Цетиње. Пајевић је и донде неколико пута скочио у колих, показујући и мени и осталој дружини места, са којих се лепо могло догледати скадарско језеро, но сад већ није више ни сео, кад дођосмо на доглед Цетињу. Кочијашу је наредио да обиђе све те да наша кола прва уђу на Цетиње.

Минусмо и Бајице и ево нас, улазимо на Цетиње. На великој улици стоји мушкадија црногорска, чисто одевена. Све нам скида капе а ми као у тријумфу јездимо средином.

Ево нас и код локанде. Ваља силазити.

„Добро дошли! Добро дошли!“ захори се из двадесет и више грла уједаред.

Ту је дабогме међу првима Лаза Томановић, ту Божа Новаковић, ту гимназиски директор Љепава, ту млади доктор Новак Ковачевић Граовски.

С познатима се ижљубисмо, с непознатима упознасмо и руковасмо па нас онда узеше у средину да нас поведу у станове, које су нам наменили. Нама седморици из наше дружине одређена је била за стан пространа дворница у згради више женске школе, која је ту одмах лево од локанде. Води нас директор Љепава а уз њега нам је на услузи и млади Михајле Вукчевић, вредни до лане ученик наше новосадске гимназије. Поседосмо сваки по постељу, пометасмо ствари до ње, па се онда ја и др. Дера сиђосмо да још пре највеће жеге погледимо по Цетињу. Водиће нас Вукчевић. Сависмо десно у главну улицу а из ње у прву лево, где је двор владарев, коме је преко пута дворац престолонаследников и дом кнеза Петра Карађорђевића. На улици је ту тишина. Прођосмо мимо двор и угледасмо с десна биљарду а с лева црквицу дворску, где леже мошти Ивана и Ђурђа Црнојевића. Ту наједаред искрсну опет Божа Новаковић. Изменисмо с њим још неколико пријатељских речи а у то се на доксату кнежева двора појави сам Господар, за њим војвода Симо Поповић. Господска појава кнеза Николе учини силан утисак, ко је први пут види ма и не из непосредне близине. Кнезу је у руци писмено, које показује верном свом војводи. Сад настаде призор, вредан, да га скине кичица вешта сликара. На степенице, што воде на доксат, стадоше се пењати до њих педесет мухамедоваца подгоричких, са широким својим фистанима, на глави им фесофи са дугачким кићанкама. Апсолутно се не може рећи, да су неугледни но према Црногорцима су и сувише шпрљави. Прилазе Господару и љубе му руку. Кад се сви поређали, постојаше још мало, па онда се у лепу реду вратише на главну улицу. На то и кнез и војвода уђу у двор а ми се опростимо с Божом Новаковићем те с Вукчевићем пођемо до Зетскога Дома. Ту нас не пустише у дворану, јер Толингер са своји ученици држи пробу за прексутрашњи концерат. Ми се међу тим задовољисмо тим, што прегледасмо побочне дворане Зетскога Дома, лепу читаоницу и библијотеку. Онда се вратисмо до локанде, где су искупљени били и гости и домаћи у живу разговору, који се врзао само око прославе, што ће право почети сутра на вече. На ручку у левој дворани при земљи у локанди дознадосмо да смо за све време бављења на Цетињу и у Црној Гори потпуно гости Његова Височанства.

После ручка облигатна сијеста а после пет сахата ето нас свију у дворској башти, где већ свира кашела дворска под управом дворског капелника, Чеха Фр. Вимера. То је било вредно видети. Потпуно устројен велик оркестар. Свирачи сами млади Црногорци у свом, разуме се, народном оделу, а све тече складно и прецизно, видиш по свему умешну руку капелникову и строго војничку дисциплину, без које у тим стварима нема беријета. У врту смо већ затекли Његову Светлост Престолонаследника и млађега му брата великог војводу Мирка. Замислите млада човека, еластична у ходу и сваком покрету, нежна лика, необично умиљата лица, око усана сталан безбрижан осмејак, који час по пусти да пребели правилни зуби надбеле белину лица а дигну гаравило црних брчића и изразитих црних очију — ето такав је првенац кнеза Николе Данило. Затекосмо га где са француским изаслаником Поаријеом и са сином и ћеркама аустриског ресидента на Цетињу, генерала Милинковића, игра Lawen tennis. Велики војвода Мирко стоји мало подаље са кнегињицом Олгом, ћерком покојнога кнеза Данила. Велики војвода Мирко је момче од својих тринаест четрнаест година. У свему је, рекао бих, контраст свом старијем брату. Сад већ тако некако стаје, да се с правом човек може надати, да ће некад земља затутњити под сваким његовим кораком. Биће то права слика и прилика свога узвишеног родитеља. По лицу му видиш, да је још дете, а кад га погледаш с леђа, опкладио би се, да глава, што је на тим плећима, не може, бити барем без бркова. Уплео се и он после у игру, управо га увукли, но није то за њега, види се. А како ли му је доликовало, кад се сутра дан у вече пред двором ухватио у коло с мухамедовцима подгоричким!

Лагано се дворски врт почео пунити. Његзино Височанство кнегиња Милена седи већ под сеновитим дрветом на клупи ближе двору.

снаге, да се одупре притиску? Али он тога нема, па немају то ни остали другови његови.

Тако смо доживели ту срамоту, да Срби посланици гласају за владин предлог о грађанском браку!

Они припомогоше да се пољуљају стубови наше цркве, да се узрује наш народ, да нам народно име дође у највеће искушење. Како их од тога неуздржаше успомене на њихово детињство, на материно тепање?! Како им нису изишли пред очи гробови њихови мили и драги, који живљаху и умреше као Срби?! Како се нису побојали клетве народне и горког пребацивања својих потомака?! Како нису занемели, кад су хтели да искажу оно страшно „да“?! Како се бољи осећаји у њима нису пробудили, да их задрже од тог кобног корака? Како им се срце није следило, како им душа није затрептала, да изврше овако издајство на свом роду, из ког су поникли и на својој цркви, која их прати од колевке па до гроба? Како нису застали пред помисли, да ће пред Богом одговарати за своје тешке грехе?!

Они се оглушише према гласу свог бољег уверења, разорише своје идеале и ми имамо седам нових политичких гробова.

Српски народ је у садашњости над њима штап сломио, а потомство ће њихова имена спомињати с клетвом и ужасом.

Геније народни тихо ће шапутати над тим жалосним заступницима народа:

„Црн им образ на Божем дивану!
Како им је данас на мегдану...“

Срби према црквено-политичким реформама.

Знања ради.

Председништво српске православне црквене општине у Ср Карловцима јавља нам, да је држање митрополијског збора у саборској дворани узето на повољно знање, но пошто су се до сада већ врло многи изасланици пријавили, то је црквени одбор затражио дозволу да се збор под ведрим небом, на пијаци пред саборном црквом одржи, и нада се да ни за то неће бити никакве препреке.

*

СТ. БЕЧЕЈ, 4. априла. Јуче наша црквена скупштина једногласно протестовала против познатих црквено политичких предлога, закључила је обратити се и нашем сабору ради тога и изабрала је више изасланика за општи збор у Карловцима.

*

ОСЕК, 4. априла. У данашњој главној скупштини црквене општине једногласно закључено прихватити становиште загребачке црквене општине, те обратити се представком на његову светост патријарха за сазив сабора и изабрано је 12 изасланика за митрополијски збор.

*

АДА, 4. априла. Црквена општина аћанска данас једногласно решила, да на митрополијски збор изашље своје изасланство.

*

ЗЕМУН, 4. априла. На одржаној скупштини црквене општине закључено је једногласно, да се изјави захвалност епископату и саборском одбору на бранењу цркве и аутономије. Тако исто на одобравање узета пријава патријархова за сазив сабора и изабрани 30 скупштинара, који ће заступати ову општину на општем митрополијском збору уСр. Карловцима.

*

ОБРОВАЦ, 4. априла. Црквена општина обровачка у јучерашњој скупштини одлучно је протестовала против грађанског брака, уједно су изабрана три изасланика за митрополијски збор.

*

ВРАЊЕВО, 4. априла. Српска православна црквена општина врањевачка у јуче одржаној седници својој једногласно је закључила протестовати против наумљених државних реформа.

*

Чујемо из Ср. Карловаца, да су по закључку црквеног одбора припремном одбору за митрополијки збор, за случај нужде на расположење стављене *просторије народних основних школа*, да би ове послужиле народу, да се за случај непогоде и нужде преко ноћ склони. По једногласном закључку истога одбора, отишло је једно изасланство патријарху, да га као врховног патрона умоли за дозволу, да се у исту сврху и просторије гимназије и богословије као преноћишта, за ноћ од среде на четвртак употребе, ал патријарх то није дозволио. Но одбор и народ знаће се ипак помоћи. Најпробитачније је, да због преноћишта неби било неприлика, да се они, који су у близини тек на сам дан збор крену, а остали, који не желе да свакако дан раније у Карловцима буду, да у оближњим штацијама, које имају добру свезу са Карловцима, *а нарочито у Новом Саду преноће.*

*

Пишу нам из **Барања Бана**: „Срдачно проникнути православно верским осећајима, на предлог врлог Србина и родољуба г. Божидара Ц. Ђосића 40-годишњег народног учитеља, одржана је скупштинска седница 27. марта о. г. и закључак донешен, да се свом снагом одупре напереним реформама владиним; грозећим српској правосл. цркви, школи, јунаштвом оличеној народности српској, и крвљу стеченој аутономији; изабрала је одмах и тројицу изасланика, који ће на опште народно митрополитски збор: 6. о. м. на вече паробродом стићи, клићућ сл. одбору карловачком, ево нас на бранику: Милоше, Милане и Косанчић Иване!“

*

Пишу нам из **Вршца**: „И Вршац је проговорио ма и у 12. часу. Главна црквена скупштина одржана је 30. о. м. у којој је закључено: протестовати противу владиних црвених предлога, и усвојила је свих пет познатих тачака, које су и остале наше општине истакле. За тим изабрала је 12. чланова из средине своје, који ће са председником својим г. Ђуром Цвејићем, као изасланици на општем великом збору у Карловци, ову општину заступати. А учињен је апел и на грађанство, да се у што већем броју овима изасланицима причисле“.

*

Пишу нам из **Старих Бановаца**: „Старо-Бановачка црквена општина донела је у својој редовној главној скупштинској седници држанеј 31. марта о. г. проти познати угарско владини наперени политични реформа, које су по српску православну веру и народност и по јавни морал веома штетне и убитачне једнодушну одлуку протестовати закључила је:

1. Да ће свима законитим сретствима подпомагати становиште, које је наш српско православни епископат у том погледу заузео.

2. Обратити се представком високославном саборском одбору, да исти што пре изради да се сазове народно-црквени сабор, те да и он свој моћни глас проти ових рофорама изрекне и

3. Изабрала је из своје средине 20 чланова, који ће становиште ове скупштине на митрополитском збору у Ср. Карловцима на Цветни четвртак заступати“.

*

Т. Кањижа. 3. (15.) априла. Јављам Вам, да је и наша црк. опћина у данашњој својој ванредној седници једногласно протестовала против црк. предлога владиних и да је означила изасланике за општи митрополитски збор, који ће се на цветни четвртак у Карловцима одржати, даље да је одобрила поднесену представку вис. Саборском Одбору гледе што скоријег сазива нашег народног сабора.

И тако и ова опћина — као увек до сада — ухватила се у велико коло својих сестара, које се тако одушевљено заталасало, да очува још последњи бедем нашег опћег блага: дивног нам православља и љубљене наше народности!

*

Пишу нам из **Мартоноша**: Поштовани госп. уредниче! „Јављам вам, да је код нас 28. марта одржана ванредна скупштинска седница. Решено је протестовати против црквено политичних реформа и услед тога умолити Његову Светост и саборски одбор за што скорији сазив сабора. На општи митрополијски збор изабран је парох Младен Јосић са придруженим њему скупштинарима, да ову општину заступа!“

*

Јамина. У четвртак 31. марта на одржаној скупштини црквене општине закључено је протестовати против владиних црквених реформа и изабрани су изасланици за општи митрополијски збор, који ће се на цветни четвртак одржати у Ср. Карловцима.

*

Пишу нам из **Дољаје**. Јуче у недељу 3. априла на одржаној скупштини српске прав. црквене општине закључено је једногласно уложити протест против владиних црквено политичких реформа а уједно су изабрани изасланици, који ће заступати општину ову на општем митрополијском збору у Ср. Карловцима.

*

Пишу нам из **Јаска**: У прошлу недељу 27. марта одржана је овде седница црквене општине и донесена је оддука протестовати против предлога владиних о уважању црквених реформа. Уједно су изабрани и изасланици за општи митрополијски збор.

*

Јављају нам из **Горњег Карловца**: У уторак 29. марта на одржаној ванредној седници црквене општине закључено је уложити протест против владиних црквених реформа, осим тога изабрани су изасланици за општи митрополијски збор, који ће се одржати на цветни четвртак у Ср. Карловцима.

*

Пишу нам из **Пизница**: У четвртак 31. марта одржана је скупштина српске црквене општине и закључено је једногласно уложити протест против владиних предлога о црквеним реформама и изабрани су 15 изасланика, који ће ову општину заступати на општем митрополијском збору.

*

Прошле недеље у суботу 26. марта одржана је скупштина црквене општине у **Горњем Будачком**, на којој је једногласно усвојен закључак загребачке црквене општине у погледу протестовања против владиних предлога о уважању црквених реформа и одржања општег митрополијског збора у Ср. Карловцима, уједно је умољен барон Јован Живковић, да заступа нашу општину на општем митрополијском збору.

*

Јављају нам из **Винковаца**: На овдашњој ванредној скупштини српске црквене општине закључено је једногласно протест уложити против владиних црквених реформа, усвојен је закључак многих црквених општина о сазиву народно црквеног сабора, коме се и наша општина придружила и уједно су изабрани изасланици, који ће ову општину заступати на општем народном митрополијском збору у Ср. Карловцима.

*

Пишу нам из **Деске**: Прошле недеље у петак 25. марта на одржаној ванредној црквеној скупштини закључено је једногласно протестовати против владиних предлога о црквеним реформама, обратити се на саборски одбор да би се што пре сазвао нородно-црквени сабор, осим тога изабрани су 4 изасланика, који ће ову општину заступати на општем митрополијском збору, који ће се одржати на цветни четвртак у Ср. Карловцима.

*

Јављају нам из **Кленка**, да је и тамо у недељу 27. марта на одржаној скупштини срп. прав. црквене општине једнодушно закључено

С њом је мати кнеза Николе. Најближом стазом, којом се могло туда проћи а да се човек не огреши о обзире, које дугује високим члановима светлог владалачког дома, прођосмо туда, одавши са страхопоштовањем пристојну почаст. Отпоздрав, којим нам је Њезино Височанство захвалило, задоби нас одмах све за ту ванредну госпођу. Као из једног грла стадосмо после сви уздизати ону ретко сретну примесу господствености и љубазности. Поштоване слушалице зацело се не би срдиле, кад бих им описао одело узвишене кнегиње. Па ја бих им зацело радо — већ у захвалу, што ме са толико стрпљења слушају — учинио ту љубав, али ето не знам. Знам само то, да је на њој било црногорско рухо, које она, као што В. М. Г. Медаковић у свом најновијем делу „Цетиње, црногорска престолница“ уверава, носи не само на Цетињу, него и кад путује изван Црне Горе. А даље, што сам на први поглед видео, то је, да Медаковић има право, кад каже, да се лепе и правилне црте лица задржале, и да не може бити сумње, да је побожна и скромна, чим она утиче на пород свој и даје му зрео и племенит правац, и да опхођењем својим и великодушношћу олакшава и Господарев положај. Само тако, и никако друкчије, може изгледати, дика црногорских жена, кнегиња Милена, добра мајка свем народу црногорском.

У то ето и Господара из двора, опет у пратњи војводе Сима Поповића. Стадосмо и дочекасмо да прође мимо нас. Отпоздравио нас по војнички па наставио шетњу даље, но војвода заостао и како је скоро са свима нама познат, то није било многа приказивања и церемоније, него се управо руковао са свима, кад се Господар окрете, пође натраг и — код нас застаде. Војвода нас редом прикаже а узвишени домаћин свакога нас ослови срдачно. Пајевићу рече, смешећи се: „Збиља, ви имате овде још неке баштине!“ — „По њу сам и дошао, Ваше Височанство!“ узрази Пајевић, свладан радошћу, што се узвишени кнез сећа оних старих времена. Војничким салутирањем заврши онда Господар особени тај серкл па пође с војводом даље по врту, да пажњом својом одликује и обрадује и остале госте и верне своје Црногорце, којих је сад пространи врт био дупком пун. Час по нам се после указиваше господска прилика Његова Височанства, уз коју нам угодно у очи упаде големи лик војводе старог Вукотића, милог бабајка кнегиње Милене.

У то се у почивци, коју капелник одмора ради даде својим свирачима, похваташе подгоричка мухамедовска момчад па поведоше зетско коло уз гласну песму. Играју сложно а и песма, колико допуштају порапави гласови, може поднети. Пева се у два полукора. Први полукор почиње:

Помози нам, добар Боже —.

понови стих, а други полукор прихвати половину стиха „добар Боже“ и опет понови цео стих. Па тако онда даље:

Помози нам Господара
И његове нашљеднике
И сву браћу Црногорце —.

На то онда надовежу из Његушева „Лажнога Цара Шћепана Малог“ оно, што у „јавленију деветом дејствија петог“, дакле комаду на завршетку, Мула Хасан и Иман Хусеин певају „на балкону од велике собе, у којој обједују господа“:

Кипе лонци крај казана
Спрам казана лонци што су,
То су краљи спрам султана —
И кавури спрам нас то су.

Остадосмо ту богме са свим већ до под мрак. Нико да се први крене, јер сваком час по изађе што ново а лепо пред очи. Уз гласну свирку дворске капеле дигну се најзад сви у варош. Пошто се још мало прођосмо по главној улици, седнемо пред локандом за сто, који је ту постављен био за општу вечеру. Ту се тако некако друштво нашло по вољи да се сви осећаху добро те ја заман стадох заређивати од једног до другог из наше дружине, позивајући их, да не пропустимо и позоришни приказ у Зетском Дому. Морадох се задовољити најмлађим члановима, Миливојем Вучетићем и малим Пајицом Вујевићем. Но у то се у искреној љубазности понуди и др. Новак Ковачевић те се тако нас четворо упутимо до Зетског Дома. Заказан је био „Бој на Грахову“ а приказаће га путничка дружина Михајила Лазића. Према уметничком уживању, које нам је могла прибавити Лазићева дружиница, биле су цене мало папрене. Но то је ваљда било због свечане прилике.

Дворница Зетског Дома је пространа. И позорница је повелика. Одмах с уласка десно јесте дворска ложа, а лево је узвишење, које је за ложу превелико, но ипак се седишта на њему продају као „ложа“.

Мишљасмо већ, да смо задоцнили, јер затекосмо дворницу дупком већ пуну, но спуштена нас завеса поучи, да је још доста рано. Још у фоајеру приказао ме др. Ковачевић свом стрицу Стојану, дичној јуначини, а после се и чика Стева В. Поповић предомислио и за нама дошао и тако нас се опет скупило лепо друштванце. Протекцијом дра Ковачевића добијемо лепа места, у првом реду. Чудно ми је било, кад сам се са свог места обрнуо те погледао по дворници. У слушалишту ни једне једине женске главе, него се посадиле све саме бркате Црногорчине а сваком видиш на лицу како не може већ да дочека, да и с позорнице види и чује, како је то било на Грахову. И диже се завеса и одиграше један призор. Слушао сам како Талијанци с галерије, кад им по вољи зазвуче из оркестре и са позорнице мили звуци њихова Белинија, Доницевија, Росинија и Вердија, удесе те без по бриге пусте срцу на вољу, звиждучући и певајући уз оркестар и певаче коју од оних арија, што их профани иструменти отрцаше. Сам то нисам чуо те сам вољан био и посумњати у толики степен одушевљена заноса. Но по том, што сам на Цетињу видео и чуо, док се приказивао „Бој на Грахову“, видим да нисам имао право, што сам сумњао. Бркајлије најпре се стадоше врпољити по столицама па онда богме по који и устане а по очима видиш, да не ће моћи издржати а да не скочи на позорницу те се не помеша међу оне „Црногорце“ горе. Било вам је то право позориште у позоришту а тако занимљиво, да ми баш — нек остане, молим Вас, овде међу нама — није било право, кад се наједаред после прве промене појави перјаник па кроз нас пролети на позорницу а одмах се за тим завеса опет диже те редитељ јави, да ће се на жељу Његове Светлости Престолонаследника место „Боја на Грахову“ приказивати „Бој на Косову“. Нико од публике није био на мојој страни. Сви устадоше, поскидаше капе те се захори урбенесно „Живео Нашљедник!“ Занимљиво је било сад видети ту журбу. С позорнице — ваљда нема другог излаза — јуре кроз нас дечурлија а за час ево их натраг са женским хаљинама у шареним кавеним простирачима, из којих тек безобразно провири по који лажан курјук и још по штогод, што иначе куд и камо пре публичина доласка спремљено чека у

уложити протест против предлога владиних реформа, уједно су изабрани изасланици, који ће заступати општину на митрополијском збору у Ср. Карловцима.

*

Пишу нам из **Илока**: На скупштини српске црквн. општине, која је одржана у прошлу недељу 27. марта закључено је протестовати против владиних предлога о црквенополитичним реформама а изабрани су и изасланици, који ће заступати ову општину на митрополијском збору у Ср. Карловцима.

*

Пишу нам из **Срп. Падеја**: И овде је одржана црквн. скупштина 27. марта, те је једногласно протестовала против владиних црквн. реформа, уједно је закључила да путем надлежне власти иште скорији сазив с. н. ц. сабора а изабрала је изасланике на митрополијски збор у Ср. Карловце. Према томе је ова наша општина све учинила у обрану своје цркве и народности. Одржан је месни збор а била је и у Кикинди на епарх. збору са 70 чланова заступљена. Учинила је у сваком погледу своју дужност."

*

Пишу нам из **Петрова Села**: „Данас наша црквена општина једногласно закључила протест против црквено-политичних реформи владиних. Радује се сазиву сабора. Шаље 30 изасланика на митрополитски збор".

*

Пишу нам из **Бингуле**: На данашњој многобројно посећеној ванредној главној скупштини срп. прав. црквн. општине Бингулске, на предлог и мотивацију местног пароха — председника Стевана Бећаревића, одушевљено једногласно осуђене су црквене реформе владине, — а изабрани изасланици да на народном збору у Карловци учествују.

Дописи.

— **ић** — У **Сентомашу** 3. априла 1894. Јављено вам је већ телеграфично, да су наш црквн. одбор као и главна црквн. скупштина једногласно закључили, да корпоративно учествује на предстојећем општем митрополијском збору, који је позван, да као представник целог овостраног Српства сложно и једногласно подигне свој глас против, православље нам уништавајућих владиних зак. предлога. Уједно се сви присутни скупштинари морално обвезали и на то, да ће договором порадити, да што већи број и грађана нескупштинара на полазак у српски Сион одушеве, како би и збор многобројнији а и сентомашани дичнији били. Беше они и онда дични и многобројни на окупу, када се поред благослова блажене успомене патријарха Рајачића на „*ческу*" зидало, па ће и сада показати, да им није успомена на тај свети моменат не давно минулих дана избрисана, и да се још живо сећају тешке и крваве борбе, коју су на згаришту дичног Србобрана а у обрану светог православља војевали. На то нас опомиње и хладни гроб врлог родољуба Јосима Берића, који нам је са својих 300 храбрих молчана у помоћ прискочио, да нам помогне бранити мачем оно, што сада треба живом речи и без икакве опасности али одушевљено да бранимо.

У истој седници прочитан је и „допис" самозване „сентомашке црквн. певачке дружине" у којем „ставља до знања" црквн.-школској скупштини, да ће, славећи други дан Ускрса своју двадесетпетогодишњицу, тај дан на св. литургији појати. Скупштина је то стављање „до знања" просто пречула, али је закључила, да се званичним путем на јавност изнесе, да та дружина од одобрења својих штатута тек неких 15 година вегетира, и да тај дан неће моћи у цркви појати, пошто је распоред црквн. одбор већ пре две-три недеље са овомесним учитељима појања установио. Ако би се пак која од страних певачких дружина за тај дан пријавила, то ће се истој, као сентомашком госту првенство дати.

Кад је та певачка дружина пре више дана могла своје славље у свима српским јавним листовима објавити, и остале пев. дружине на прославу позвати, онда се мора човек чудити, како није могла као „црквн. пев. дружина" и овомесну општину и парохијско звање о том свом свечаном подузећу известити, на суделовање и моралну а баш и на материјалну припомоћ позвати! Доста је кад императивно „ставља до знања", да ће у цркви појати! За такав поступак не знам у ком би се речнику могло згодан израз наћи.

Ево већ две године прохујаше, како нам је чика Стева епарх. школ. надзорник о Спасов дану, приликом дочека патријарха обећао, да ће идуће — т. ј. онда — среде у Сентомаш доћи, да расчисти наше замршене школске ствари. Али не бесмо те среће, да га у нашој средини поздравимо. Путовао је поред нас млого пута, бавио се у нашој близини често, и прошлих дана седео је у Ст. Бечеју неколико дана — незнам дали званично или у породичним стварима? шта више, као што поуздано дознајемо, био је један дан у нашем хатару и сјајно чашћен, али зашто зазире баш од Сентомаша? то не знамо. То само он зна, а ми богме почињемо нагађати прави узрок његовог уступања и „бојазни" од Сентомаша.

Црна Гора.

„Глас Црногорца" доноси на првоме месту последњег броја ово:

„К осталијем одзивима из Русије на прославу четиристогодишњице Ободске Штампарије доносимо и наредну значајну посланицу у српском преводу:

Преосвештењеиши Митрополите Скендерије и Приморја, Архиепископе Цетињски, Екзарше Светога Пећског Престола, Владико Црногорски и Брдски, у Св. духу возљубљењеиши брате и саслужитељу наше смирености, Господине Митрофане! Ваше Високопреосвештенство мило нам и поштовано у Господу грлећи, радосно поздрављамо.

Назад четири вијека, када, по неисповедимим судбама Божијег промисла, једна од грана Словенства — српска народност подпаде игу иноплеменика, и мрак мусулманства би готов да покрије све југословенске земље, у малој зетској области, на Ободу, трудом и бригом славнијех поборника Словенства, зетскијех Господара Ивана и сина му Ђорђа Црнојевића, основа се словенска књигопечатња, шездесет година прије оснивања такве књигопечатње у Москви.

Слава и вјечнаја памјат њезинијем оснивачима! Хвала и част и народу, који је прегао, да при тешкијем условима живота, подржи своје Господаре у њиховијем православно-просвјетнијем подузећима.

Сва Руска православна Црква с великом срдачном утјехом гледала је јуначки црногорски народ и мудрога њенога Владара, Благовјернога Књаза Николу, који су свечано, пред лицем свега словенскога свијета потврдили на дан 15 јула 1893, кад се навршила четиристогодишњица првој црногорској типографији, многовјековну, непоколебимо-тврду оданост своју Православној Источној Цркви и своје дубоко признање зетскијем Господарима за њихове бриге, у доба страдања, о народној просвјети на основу Православља. Ова се радост удвостручавала сазнањем те несумњиве истине да је Православље обрана Словенства, извор његове животне снаге, несавладљиве силе и самобитности, да је светиња, завјештана Словенима њиховијем равноапостолнијем просвјетитељима, и одржање њезино у свој цијелости и чистоти да је наша најсветија дужност.

На дан радосне свечаности ја сам имао част преко Вашега Високопреосвештенства послати Црногорском народу и његовом Врховном Вођи, Његовом Височанству Књазу Николи свој поздрав, у знак свога радовања и најживљега саучешћа у томе збившем се тада у Црној Гори знаменитоме догађају. Та иста осјећања дијелио је самном и вас Светјеиши Правитељствујући Сверусијски Синод. Сада по његовој одлуци, срећан сам послати Вашему Високопреосвештенству Свето Еванђеље, да га ставите на престол саборне цркве, да се тијем светијем знаком вјере и љубави запечате у памети православнога народа они братски осећаји, који одушевљавају Светјеиши Синод, и да послужи новијем залогом тијеснога јединства између Русије и Црне Горе, сродне нам по крви и духу, по језику и по св. вјери.

Узносећи топле молитве Податељу свега добра Господу, за напредак Вашему духовному руковођењу вјерног стада, и за удијељење Вама благодатне помоћи ради благоуспјешног извршивања свештеноначелствене службе, с братском у Христу љубави и дубокијем уважењем остајем Вашега Високопреосвештенства, возљубљењеишега у Господу брата и саслужитеља наше смирености, потпуно одани Свјетеишега Правитељствујућег Сверусијског Синода Првенствујући члан:

Паладије, Митрополит царствујућега великога града св. Петра.

Јануара 20 дана године 1894."

Политички преглед.

— **Угарска.** У седници заступничке куће угарског сабора од петка отпочела је специјална дебата о закону брачног права. §. 1—6. примљени су без дебате. У седници од суботе покушале су опозиције, које се за то ујединиле, да сруше владу поводом смрти Кошутове. У тој седници је посланик Угрон мотивисао свој предлог, да се изда неповерење влади усљед њеног поступка приликом погреба Кошутова, и тиме је уједно дат мах, који је показао једнодушност читаве опозиције против владе у том правцу. Угрон је за тај случај спремио врло снажан говор. У дирљивом говору навео је он мађарску владу као јединог демонстранта читаве свечаности при спроводу. Влада је хтела да задобије заслуга за круну, без да је тиме задобила заслуге народа. Влада је требала све благовремено приправити, да би свечаност при погребу показала слагање између круне и народа. Нико у читавој земљи, вели Угрон, ни не помишља на 14. април 1849. год.; с тога је требала и влада у обзир узети читаву радњу Кошута а не само онај једини моменат. Па и забрана, која је издана била државним звањима, да не смеју учествовати при спроводу, није ништа друго била, већ демонстрација против пијетета народног. Министри, који седе овде на основу закона од 1848 год. заборавили су на дужност благодарности, које треба да укажу створитељу тих закона. Такој влади не може заступничка кућа дати поверење. Када је могао пре 24 године учествовати гроф Андраши при погребу Бањанија, то би др. Векерле морао учествовати на погребу Кошута.

Демонстративни узвици „живео" заорише се од стране опозиције, који се нису могли утишати ни онда, када је министар-председник Векерле устао, да предлог одбије и против говори. Министар председник изјавио је уз бурно противлење опозиције, да је влада, не само мандатар народа, него уједно и заступник екзекутивне моћи крунине. Ако ми стојимо на парламентарној и конституционалној основи, то не смемо ипак круну лишити свију права. Влада се налазила у тешком положају, те би све оно, што би она учинила, једнима сувише много, другима пак сувише мало било. Она је морала рачунати са том чињеницом. да се Кошут противио нашем законитом стању све до своје смрти, те стога и није се могла даље упуштати, и мисли, да је влада доста учинила што се није противила општем осећању народа. Али влада је ипак више учинила, него што би се усудио ко тим поводом то захтевати од владе пре неколико година. Уз тапшање са десне стране изјавио је министар председник, да је он то чинио из правог и вишег интереса државе; велика би погрешка била, допустити да у таким приликама овладају осећаји сентименталности и под видом пијетета уздрмати поверење законитих стања. На пољу практичне политике не могу се изједначити таке противности и с тога очекује, да предлог Угронов неће доћи на дневни ред. — После др. Векерла узе реч Рохонци, на чији се говор, кога је исти у Турину држао, позвао био Угрон, — да разјасни један одељак тога свога говора, кога је већина рђаво схватила, и који се односи на 14. април. — Рохонци је то тако опширно разлагао, местимице и уз демонстративно одобравање крајње левице, да га је председник упозорио више пута, да је изашао из оквира личних примедаба. Врло се опширно и у појединостима изразио говорник и о одношају између круне и народа с једне и о одношају Кошута, круне и народа с друге стране. — После њега се опет Угрон препирао са министром председником о уставном положају владе према круни уз непрестано противљење с десне стране, што је говорника тако раздражило, да им је довикнуо: „Идите ви натраг у школску скамију", што је изазвало приличан неред. Схваћање Векерлово о положају владе је — рекао је Угрон — аустријско и пруско, али не мађарско. и већ с тога морао би предлог његов (Угронов) доћи на дневни ред. — Пошто је још разјаснио др. Векерле криво свађање Угроново прешло се на поименично гласање, да ли да се предлог Угронов мете на дневни ред или не. Пре 1 сах. објави председник сљедећи резултат: Од 453 верифицираних посланика — председник није гласао — гласали су са „да" 114, са „не" 218 гласова. Отсутни је било 120. И тако је кућа са већином од 104 гласа закључила, да одбије предлог Угронов, који је предлагао, да се изјави влади неповерење што није присуствовала на погребу Кошутовом. — Осим тога узете су у овој седници заступничке куће неке молбе на претрес. Међу њима и молба да се пренесу самртни остатци Фрање Ракоција II. и жене му у отаџбину, иста је ствар у смислу закључног предлога уступљена министру-председнику. — Седница је закључена око 2 сах. Идућа седница почела је данас, у понедељак пре подне, у којој ће се наставити специјална дебата о предлогу брачног права.

— **Аустрија.** Цар немачки Вилхелм стигао је у петак 1. априла у Беч, где је био за кратко време од 24 сах. гост цара и краља Фрање Јосифа. Ова посета је одговор на лично поздрављање у Абацији, где се немачки цар са својом породицом тако добро осећао, да је обећао, да ће гледати на годину, да по нови своју посету. Цара Вилхелма су у Бечу одушевљено поздравили. При поласку своме из Абације рекао је цар Вилхелм: Прошли су лепи дани, сада треба по ново радити". — Заступничка кућа је обуставила доласком цара Вилхелма у Беч своја саветовања на кратко време. —

— **Енглеска**. При свем том што је тежак положај Розбери-ева кабинета, чији опстанак, ма да су последњи избори по исти повољно испали, још непрестано виси о концу, то се ипак повећала жеља за препирањем код унијониста. Вођа њихов у доњој кући, Артур Белфор је дао јаког израза том расположењу у једном говору, кога је држао био и критиковао је оштро политику кабинета. Влада истина није још на самрти, рекао је он, али је за сада свакако врло болесна. Њена дела нису ишла упоредо са њеним обећањима. За раденички сталеж није се ништа учинило до сад. На горњу кућу, шкотску и вализијску цркву за то нападају, што су то унијонистичке установе. Пошто се опште признало, да је потребно да има две коморе, настало је питање, да-ли да се горња кућа појача или да се ослаби.

— **Немачка**. Средиштна странка у оба берлинска парламента може се по ново радовати, јер јој вођа њен др. Либер и на даље остаје. Ово је по странку усљед тога још од веће користи, јер се у немачком царевинском већу расправљало о предлогу, да-ли да се дозволи језуитама повратак, који би случај средиштна странка свакако јако осећала, да јој је стари вођа иступио био. У осталом као што јављају из Берлина важи за сигурно, да ће и савезнички савет одбити предлог о језуитама, ако би овај случајно и примљен био у трећем решењу немачког царевинског већа.

У седници немачког царевинског већа од суботе одбијен је предлог вође аграријеваца грофа Каница, да се уведе монопол са раном. Готово све странке биле су против предлога, народно либерална, слободоумна, социјално-демократска, један део слободних конзервативаца а нарочито и најјаче центрум. Дебату је отпочео гроф Каприви државни канцелар са убедљивим говором. Пре гласања напустили су многи конзервативци саборницу; и гроф Херберт Бизмарк био је међу њима. Предлог Каница одбијен је са 159 против 46 гласова. Против предлога је гласао и председник Левецов.

— **Италија.** По вестима из Ватикана, већ је утврђена листа оних кардинала, који ће се у идућој папској конзисторији наименовати. Достојанство кардинала до-

---

облачилишту. Слика, да јој се сит насмејеш. Црногорце то ништа не буни. Њима је сад само то у глави, да ће доћи и Престолонаследник. Па тако му богме и кликнуше као из једнога грла, кад се указа на вратима па се јеленим кроком створи у дворској ложи. На позорници се дотле већ спремило како се спремило те се одмах по доласку Његове Светлости диже завеса и с позорнице ми до ушију допреше познати стихови Суботићева „Милоша Обилића". „Јевросима" се и „Јерина" некако извукоше из афере, но да видите тек „Вукосаву" па „Мару"! „Вукосава" се устрчала по позорници, не стаје, а валата стихове, све звони! И навалата Вам се она управо с очајничком ресигнацијом а „мушкобана" се Мара господски и достојанствено намуца, и створи се зло међу сестрама и лупи Мара Вукосаву по „ланету" (тако је ова Мара прочитала Суботићево „ланиту") па дође већ и Милош и Вук. Ни Милошу није имао ко да каже — та било је без пробе! — шта то мисли тај Суботић с тим „ланитом" те Вам он, у ревности да што верније илуструје масницу Марина ударца на Вукосавину „од млека ланиту", показа на своју „младу Вукосаву" од главе до пете па галантно, кавалирски протепа:

На ономе бијелу ланету (!)

и — остаде жив; бар док није своме пашеногу и својој „лијепој свастици" показао, како „Обилић стеже".

Је ли и даље још живео, не знам, јер сам био мртав уморан од пута, шта ли, те нисам сачекао краја приказу, него сам после првога чина отишао да легнем.

Јован Грчић.

(Наставиће се.)

биће: Приседник конгрегације инквизиције, Монсигн. Сегна, арцибискупи од Милана, Болоње и Ферара, баварски језуита Штајнхубер и бискуп од Отин-а.

Данас се састао парламентаран одбор, који се саветовао о ванредним опуномоћавању, које је Криспи тражио. — Занимљива је вест „Riforme“ о разговору краља Хумберта са заступником париског „Фигара“, која је вест изазвала у Риму приличну пажњу. Орган Криспи-ев вели да су сви ти разговори невероватни и примећује уз то: „Као што је познато краљ воле само поверљиве разговоре и никада не изилази из граница уздржљивости. С тога је врло невероватно, да је краљ од своје навике одступио и то баш у тако деликатном случају и питању, у коме је јако изражено држање владе, јер Италија се мора ограничити, на то да покаже своју наклоност за успоставу трговачких одношаја на основу великих повлашћења, у осталом оставља Француској, да ли ће ђумручки рат наставити за политичке циљи. Званичан лист упућује за тим на баш не најљудније изјаве француске штампе и мисли да се те не односе на краља Хумберт-а, „јер владар, који је тако љубазан, да дозволи аудијенцију једном страном извештачу, толико је уздржљив, те неће дозволити да се интервивише и да му се том приликом изјаве чине у политици, које он својој влади оставља.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 4. априла 1894.

— **Новосадско грађанско стрелиште.** Као што смо извештени овдашње грађанско стрелиште отвара се свечано 10. (22.) априла (на наше цвети). Тај дан биће свечано гађање у свези са концертом, на коме ће свирати војена музика ц. и кр. пешад. пуковније бр. 70. После тога биће редовно сваке недеље концерат са игранком.

— **Гост.** У нашој вароши бави се од јуче г. Јован Ђорђевић, министар на расположењу, који је дошао из Београда у Нови Сад, да посети своје пријатеље.

— **Избор учитеља у Вршцу.** На главној скупштини српске црквене општине, која је 30. марта одржана у Вршцу попуњена су два, смрћу упразњена учитељска места. За учитеље су изабрани: г г. Ђура Брашован учитељ орловатски и Димитрије Клицин учитељ черевићки.

— **Избор председника срп. прав. црквене општине у Земуну.** Пишу нам из Земуна: На јучерашњој скупштини срп. прав. црквене општине изабран је за председника исте општине г. Панта Барјактаровић.

— **Ухваћен злочинац.** Мита Гавриловић из Чуруга, — о коме смо ми већ донели били вест у своје време, који је са још два своја друга убио житарског трговца Фархи-а, доведен је данас у Нови Сад где је спроведен у затвор.

Новости са стране.

— **Његово Величанство цар и краљ Фрања Јосиф неће ићи у Будимпешту.** Бечки полузванични листови опровргавају вест, која се пронела била, т. ј. да ће краљ 22. о. м. ићи у Будимпешту и да ће се тамо задржавати неколико недеља. Мађари су, када се та вест пронела била, тумачили исту у своју корист и држали су да је то доказ, да се цар и краљ не налази увређеним усљед демонстрација, које су приликом Кошутова погреба приређене биле и да не сматра Мађаре нелојалнима. Но будући сад бечки полузванични листови ту вест опровргавају и јављају, да ће краљ остати у Бечу, то сад и сви остали листови признају, да је то од великог политичког значаја и да ће учинити јаког утиска на Мађаре.

— **Афера, која се десила међу заступницима у Бечу.** У заступничкој кући аустријског царевинског већа довикнуо је гроф Хомпеш једном младочешком посланику, за време док је исти говорио: „На поље!“ Заступник младочешки Вашати одговорио је на то: „То је проста штво!“ Усљед тога је заступник гроф Хомпеш послао своје сведоке заступнику Вашати-у, да ствар изиде. Сведоци су после подужег расправљања удесили ову изјаву са заступником Вашати-ем: На наше питање, да ли је г. др. Вашати употребио у седници заступничке куће тај израз „проста што,“ изјавио је др. Вашати, да он није употребио тај израз и да нема намере, да лично кога вређа. Вест, као да је он тиме хтео да изазива грофа Хомпеша основа се на кривим информацијама.“ И тиме је та ствар изравнана.

— **Гроф Антон Сечен и поштовање Кошута.** Мађарски су листови донели вест, да је дворски маршал гроф Антон Сечен управио писмо на председника мађарске академије барона Роланда Етвеша, у коме изјављује, да напушта своје место као члан управе и почасни члан академије, и то за то што је академија учествовала на Кошутовом погребу. Мађарски листови донели су у свези са тим вест, да одлуку Сеченову није разгласио председник академије већ да је у свези са бечким дворским круговима и та се вест, када је пронешена коментирала на све могуће начине. — Гроф Антон Сечен родио се 17. октобра 1819. у Будапешти. Учио се у Пешти, Бечу и Пожуну. Пропутовао је Француску, Енглеску, Италију и Немачку и свугде се задржавао дуже времена. Неко време је био жупанијски подбележник а после је радио у мађарској дворској канцеларији где је био тајник. Год. 1843. постао члан горње куће и учествовао је у свима саборима. У 1848. г. био је извештач програма конзервативе странке. Год. 1860. био је министар без портфеља. Писао је многе политичке чланке, брошире у друге литерарне и повесничке ствари. Сечен је витез ордена златног руна и поседник многих других ордена. Од како постоји академија, ово је други случај, да је који члан захвалио на својој части. Говори се, да ће Сечен иступити и из повесничког друштва, које је такођер присуствовало при погребу Кошутовом.

— **Међународни медицински конгрес у Риму.** Италија се сво дана, а приликом састанка међународног медицинског конгреса у Риму показала, да уме да поштује науку, и да је воља све учинити науци за љубав. Почев од краља сваки је за то живо заузет и заинтересован, а што су чланови конгреса онако лепо дочекани има се заблагодарити нарочито министру просвете Барчелију, који је и сам такође лекар.

Конгрес је почео свој рад 16 о. м. отварање међународне хигијенске изложбе, а завршиће се у суботу 25 о. м. свечаностима, приређеним у част чланова конгреса.

Дан, када је конгрес отворен. Рим се бејаше обукао у свечано рухо. Грдне масе света скупљаху се око Константова позоришта, места где ће се конгрес отворити. Око $10^1/_2$ час. пре подне дошли су краљ и краљица, у позориште, које је било веома величанствено декорисано. На самој бини под једним великим балдахином био је намештен престо за владалачки пар, са стране пак многа седишта за великодостојнике. Сви министри и дипломатски кор, заступници парламента и општине, као и хиљаде лекара присуствовали су отварању конгреса. Сва места ове велике дворане, као и ложе, биле су пуне чланова и гостију. Новинарима је уступљена једна ложа. Када су краљ и краљица ступили унутра дочекани су од министра председника Криспија, министра просвете Бачелија, председника општинског и чланова конгреског извршног одбора. Краљ је био у ђенералској униформи, и пошто је отпратио краљицу до престола, председник Криспи држао је кратак говор, у ком је поред осталога рекао члановима конгреса: „Италија вас поздравља срдачним поздравом. Она је срећна, што вас, преставнике науке, може поздравити!“ После говора Криспијева говорио је, латинским језиком, министар просвете Бачели председник римске општине, Кнез Русполи поздравио је госте у име Рима, а Вирхов, на латинскоме језику, поздравио је краља и краљицу у име последњега конгреса у Берлину. После говора изабрат једноглосно за председника конгресу министар Бачели и он, у име краља отвори конгрес. По отварању конгреса многи су краљу представљени, а за тим је краљ отишао.

У секретаријату конгреском уписато је 6000 мушких и 1140 женских чланова. Рачуна се, да их има из Немачке 900, Аустро Угарске, 700, Француске 600, Шпаније 250, Русије 200, Швајцарске 200, Сев. Америке 170, и Италије 1.200. На конгресу пак, који је био 1850. год. у Берлину било је свега 5725 чланова, док први конгрес који је 1869. г. држат у Флоренцији, није бројао више од 350 чланова.

Пошто је конгрес отворио краљ је добио многе телеграме од универзитета италијанских и француских. Један пак италијански лист јавља, да је краљ Хумберт од цара немачког Вељема добио такође телеграм, у коме је изражена жеља а и нада за што успешнији рад конгресу, у коме учествују најславнији лекари.

На првом општем скупу држао је своје предавање професор Вирхоф, који је у том предавању нарочито похвалио талијанске лекаре, управо оснивоце патолошке анатомије, која је научну медицину ослободила од предходничког догматизма. Због слабе акустичности дворнице, „Елдорадо“ предавање се није могло добро чути, али је Вирхов ипак бурно поздрављен. У педијатриској секцији предавао је професор Ешерих из Граца о дифтеритису и набројао је многе случајеве те болести, изразив наду, да ће се трансфузијом имузиниране крви у болесничко тело у многим тешким приликама постићи жељени успех. Цимсен из Минхена говорио је у секцији за интерну медицину о крвној трансфузији. Секције, које су на политехници, радиле су од 8 часова изјутра до 3 по подне. У 4 часа по подне била је у „Елдораду“ општа седница. На њој су говорили Фостер из Кембрица о организацији науке; Нотнагел из Беча о подударности организма при патолошким променама; напослетку Лахе из Христијаније о идиопатској хипертрофији срца и дегенерацији срчаних мишића. Сви су ови говорници симпасично поздрављени.

Краљ и краљица бавили су се од $3^1/_2$ до $6^1/_2$ час. по подне у медицинско-хигијенској изложби, коју су и чланови конгреса у врло великом броју посетили. Нарочито је краља интересовала пољска болница (барака), где му је ђенерал Колер, с присутним војним лекарима из Немачке, дао нужна објашњења.

НОВИЈЕ.

БЕЧ. 3. априла. Цар немачки Вилхелм примио је у суботу пре подне пре свога одласка из Беча у Карлсру-е ц. и кр министра спољашњих послова грофа Калнокија у подужој аудијенцији.

ЛОНДОН, 3. априла. Као што јављају из Каира, поднело је министарство Риаз-паше оставку с том мотивацијом, што држи тај корак за своју дужност, пошто не ужива више поверење кедифе, као што га је пре уживало. — Састав новог кабинета повериће се Нубар паши.

ЦЕТИЊЕ, 3. априла. Заповођено је да више баталијона пешака и топција оду из Скадра на границу црногорску, где очекују и гувернера. Поглавице свију албанских племена збачене су а на њихова места други постављени.

Припослано.*)

Изјава.

По прогласу овдашње „српске црквене певачке дружине,“ штампаном у „Застави“ и „Бранику“, којим она до знања ставља, да ће ове године о Ускрсу своју 25 годишњицу прославити — част је потписаноме одбору у име овдашње српске црквене општине изјавити:

1.) Да та дружина штатутарно само од 1886. год. постоји.

2.) Да она са црквеном општином никаквога званичнога општења нема, те по томе да у тој прослави ни у ком виду учествовати не ће.

Сентомаш, 2. априла 1894.

Црквени Одбор.

*) За ствари под овом рубриком не одговара Уред.

Трговина.

НОВИ САД, 4. (16.) априла 1894. године. Пошто се цене рани још до сада готово ниучему променулсе нису, то се и на нашој житарској пијаци рана по дојакошњој цени продавала.

На данашњу житарску пијацу довежено је врло мало ране.

Рана што стиже на нашу житарску пијацу продаје се по сљедећој цени:

Жито 6 ф. 90—7 ф. 15. н. најбољој врсти 20 н. Наполица 6 ф. 40—50 н. Зоб 5 ф. 90—6 ф. 10, н. Кукуруз 4 ф. 60—80 н. Пасуљ бели 4 ф. 10—20 н. Пасуљ жути 4 ф. 10—20 новч. Све по 100 кила.

Појединци, којима је рана потребна плаћају преко означене цене са 5—15 н. по м. ц.

Маст 52 ф. Сланина 52 ф. Сланина дебела од прљених свиња 53—54 ф. Од 100 кила.

*

БУДИМПЕШТА, 3. (15.) априла г. 1894. На данашњој житарској пијаци расположење је за куп боље у толико више, што и власници парни млинови купују рану. Шеница се на данашњој пијаци са 2—5 н. скупље продавала. Продато је 28.000 мет. центе шенице по сљедећој цени:

Потиска шеница продавата је 76—80 кила тежине по 7 фор. $57^1/_2$—90 новч. Шеница из околине пештанске 79 к. т. 7 ф. 70—$72^1/_2$ новч. Бечкеречка шеница 77—78 к. т. 7 ф 70—75 н.

Страноземне шенице продато је данас 15.000 м. центе. Још до сада се никада није тражила тако шеница из Влашке као данас. Купаца је било много те је и цена боља.

Раж се продавала по 5 ф. 85 н. по м. ц. Тражена није.

Неколико вагона јечма је продато по 6 ф. 75 новч.

Кукуруз продават је по 5 ф.—5 ф. 10 нов. у Штајнбруху.

Зоб је тражена и уз готов новац продавата је по 7 ф. 55—7 ф. 65 новчића.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим Пешти 4. (16.) априла 1894.

Ц. и кр. дукати	5 ф. 88 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 90 н.

Позив на претплату.

Већ се штампа дело

НАЗАРЕНСТВО, ЊЕГОВА ИСТОРИЈА И СУШТИНА

КОЈЕ ЈЕ НАПИСАО

Владимир Димитријевић

студент богословије у Черновици.

Како се у нас у последње време много говори о „назаренству“ као секти, која ваш народ трује у великој мери, али се врло влабо знаде за постанак те секте а још мање се зна суштина учења њеног, то ће свакоме добро доћи ова књига у којој је писац груписао, по разним авторитативним изворима, све верске фракције у којима је корен вери назаренској, изнео опширно живот и рад оснивача вере назаренске Швајцарца Самуила Фрелиха, негдашњег калвинског пастора, нацртао историју ширења те вере и расмотрио њена догматична и морални начела и све њене обреде и обичаје, једном речи изнео цео спољни и унутарњи живот ове секте.

Дело ово наградила је „Српска Матица“ из фонда Јована пл. Наке са 200 фор. а потписана штампарија о своме трошку издаје ово дело од кога ће чист приход бити награда писчева, зато смо слободни позвати свакога, да се претплати на ово дело, а особито свештенство наше, коме ће ово дело бити од еминентке користи.

Књига ће изнети 14 табака на 8-мини в ф. а стаје *за претплатнике 1 фор., а иначе ће стати 1 фор. 20 нов.*

Претплата се шаље потписаној штампарији.

У Новом Саду, 1 априла 1894.

Српска Манастирска Штампарија,

Молимо славна уредништва српских листова, да овај позив претштампају.

Огласи.

Српско православна црква. школ. општина у Сенти.

Број 15.
ex. 1894.

Сведочба.

По једногласном закључку црквеног одбора српске православне општине сенћанске овим се г.г. Синовима Ђорђа пл. Бота звоноливцима из Вршца, издаје сведочба, да су за нашу свету цркву, — по погодби — салили једно звоно, чија укупна тежина износи 1342. килограма, и које, како по дивној изради, тако и по хармонији на опште задовољство општине, и на похвалу звоноливаца г.г. Синова пл. Боте служи. — С тога им ова црквена општина издаје заслужену сведочбу, и најтоплије их препоручује свима и свакој црквеној општини.

Из одборске седнице српске православне црквене општине држане у Сенти марта 1894. год.

Ђ. Теодоровић, перовођа. 2—3 Васа Вујић, председник.

ОБЈАВА.

Пошто је заказана *главна скупштина ловачке дружине* 4.-ог априла усљед врло слабе посете чланова одгођена била, те није могла да донесе правовољане скупштинске закључке, то узимам себи слободу поштованим члановима до знања ставити да ће идућа **главна скупштина ловачке дружине** у четвртак 14. (26.) априла у 5 сахата после подне ове године у дворани новосадске стрељачке дружине одржана бити не обзирући се на број чланова који је нуждан за правовољану скупштину.

Предмети ове скупштине:

1.) Опросница привременој управи
2.) Избор дефинитивне управе
3.) Прорачун за годину 1894.
4.) Разни предлози.

Нови Сад, 11. априла 1894.

За управу новосадске ловачке дружине

Лудевит Салаји

1—1 привремени председник.

ОГЛАС 1—1

У Вуковарској жупанији тражи се друг (Companijon) Србин у једној шпецерајској радњи само који је стручњак и има 1500.—2000 фор. Поближе се дознати може код администрације „Бранника“.

КУРС ЗА ЈЕДНОГОДИШЊЕ ДОБРОВОЉЦЕ У СУБОТИЦИ.

Они младићи који нису свршили средње школе и немају **испита зрелости**, који би морали код војске **три** године служити **могу добити дозволу** да **једну** годину као добровољци служе, али морају пријамни испит пред главним заповедништвом војеним положити.

За овај испит може се у моме заводу спремити. Од моји ученика многи су већ добили дозволу за полагање испита, многи су исти положили, њихово време у војсци одслужили и сада су *официри у резерви* а многи сада у војсци служе.

Ко би се желио у моме заводу спремити за испит, нека се изволи на мене обратити где ће опширно упутсво добити.

Приправници не могу бити млађи од 17, као и старији од 20 година.

Леополд Ландесман

3—20 управитељ у Суботици.

Власник и издавалац: Дружина Бранника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.